

Må finne setterrådmann når rådmann er inhabil

Kommunal Rapport 15.08.2017

Når rådmannen er inhabil, må innstilling til et folkevalgt organ utformes og avgis av noen som ikke er tilsatt i kommunens administrasjon, slår jussprofessor Jan Fridthjof Bernt fast. Et vesentlig poeng er at innstillinger fra administrasjonen som klar hovedregel vil være avgjørende for utfallet av saken når det treffes vedtak i et politisk organ, skriver Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Hvis rådmannen er inhabil i en sak, kan andre i administrasjonen skrive innstilling til vedtak i vedkommende folkevalgte organ?

Bernt svarer

I forvaltningsloven § 6, tredje avsnitt, er det fastsatt at hvis en overordnet tjenestemann er inhabil, «kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan». For rådmannen er dette da alle som er tilsatt i kommunens administrasjon.

Bestemmelsen gjelder der det treffes «avgjørelse». Den avskjærer i utgangspunktet ikke at personer som er underordnet en inhabil sjef, medvirker ved saksforberedelsen når de ikke selv treffer avgjørelse i saken. Spørsmålet blir da om det å utforme en innstilling til et folkevalgt organ som så treffer vedtak, er en «avgjørelse» som går inn under denne regelen, eller bare saksforberedelse, som altså kan foretas også av en underordnet når andre skal treffe vedtak.

Rettstilstanden er litt usikker her, men de beste grunner taler for at denne bestemmelsen også avskjærer den som underordnet en inhabil sjef, fra å avgi innstilling eller uttalelse der dette fremtrer som et separat, formalisert og selvstendig ledd i beslutningsprosessen. Slike innstillinger er undergitt offentlighet og partsinnsyn, og fremtrer som resultatet av «sluttført saksbehandling» fra administrasjonens side. Saksforberedelsen er med andre ord avsluttet. På det mer praktiske plan er det et vesentlig poeng at slike innstillinger som klar hovedregel vil være avgjørende for utfallet av saken når det treffes vedtak i et kollegialt organ. Slike kollegiale organer – herunder folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner - vil normalt ikke ha mulighet for å gjennomføre en uttømmende og selvstendig vurderinger av de premissene og vurderingene som er lagt for avgjørelsen i innstillingen fra administrasjonen. Dermed vil regelen i § 6, tredje avsnitt, i de fleste saker bare være et tomt skall om den ikke gjelder også for slike innstillinger.

Dette betyr at når rådmannen er inhabil, må innstilling til et folkevalgt organ utformes og avgis av noen som ikke er tilsatt i kommunens administrasjon. Det mest praktiske er da at dette gjøres av administrasjonen i en nabokommune.